

Skyer, der går og kommer ... Ugebrev nr. 9, 6. august 2000

Skyerne har i den forgangne uge ligget tungt over Zackenbergdalen, og som altid finder man ud af, at i Grønland er der kun en, der bestemmer - nemlig vejret! Det influerer ikke mindst på Zackenbergs Twin Otter trafik.

Nu er Zackenberg ikke just den travleste lufthavn på Grønlands østkyst, ofte kan der gå to uger i mellem flyvningerne. Foruden nye forskere medbringer Twin Otteren friske madvarer til kokken Karina. Hun sørger for, at forskerne får et superkvalitets måltid morgen, middag og aften, så de har energi til at tilbringe hele dagen i felten.

Ved sidste flyankomst den 27.7 blev antallet af personer i Zackenberglejren næsten fordoblet, og det har forøget forbruget af madvarer betydeligt. Desværre manglede der ved en fejltagelse frugt og grøntsager ved sidste flyvning, og i løbet af ugen måtte kokken melde udsolgt på bl.a. friske grøntsager, frugt, ost og mælk. En ekstraordinær Twin Otter måtte derfor sættes ind for at bringe friske madvarer til Zackenberg lejren.

BioBasis-ansvarlig Hans Meltofte så sit snit til at komme tidligere hjem med den ekstraordinære flyafgang, da hans arbejde med at observere ynglende fugle i Zackenberg-deltaet var afsluttet. Ifølge planen skulle Twin Otteren efter Zackenberg flyve videre til vejrstationen Danmarkshavn, inden den atter satte kurs tilbage mod Mestersvig. For Hans var dette udsigten til et glædeligt gensyn. Han tilbragte tre år i Danmarkshavn i starten af 70'erne, og det er mere end 10 år siden, han sidst har besøgt vejrstationen. Men vejrguderne ville det helt anderledes!

Aftenen før afrejse blev der holdt et værdigt afskedsgilde for Hans, hvor folk fandt deres bedste whisky frem fra shelterne. Det blev en aften, hvor 5-6 forskellige flasker whisky og mindeværdige historier fra Grønland sænkede en hyggelig stemning over Zackenberglejren. Ikke mindst historierne blev bedre og bedre efterhånden som aftenen skred frem. Passage af Zackenbergelven, møde med moskusokser og isbjørne, og flyvninger med den legendariske islandske pilot Jonas var blandt tophistorierne.

Dagen oprandt, og Twin Otteren ankom til Zackenberg. Hans var nede i Zackenberg-deltaet for at sige farvel til sine vadefugle, og det var en storsmilende Hans, der senere uddelte knus, steg ind i flyveren og vinkede farvel til Zackenberg. - Det var dog en knap så storsmilende Hans, der tre timer senere vendte tilbage igen! Vejret var lukket helt ned over Danmarkshavn, og Twin Otteren havde ingen anden mulighed end at flyve tilbage til Zackenberg.

"Nabobyen" Daneborg måtte melde fuldt hus pga. skibsankomst og festligholdelse af Sirius' 50 års jubilæum, så de kunne ikke tage imod Twin Otteren. Knap var flyet landet før tunge skyer lagde sig over Zackenbergdalen og umuliggjorde al flyvning. Der skulle gå næsten to fulde dage, før Twin Otteren atter kunne gå i luften med kurs mod Mestersvig og med Hans Meltofte ombord.

Staklen, der skulle have været med fra Danmarkshavn, må pænt vente på næste flyvning. Men sådan er det jo på Grønland - vejret bestemmer.

Jeg har dog måttet sande, at der skal meget til inden vejret sætter en bremse for forskernes aktiviteter i felten. I rusk, regn og blæst arbejder de ihærdigt for at få deres vigtige resultater i hus. Der er ikke noget, der hedder 37 timers arbejdsuge eller weekend fri heroppe, man arbejder ofte fra tidlig morgen til sen aften.

Det er dog ikke kun forskerne, der arbejder i døgn drift. Logistikfolkene Aka og Philip samt kokken Karina, sørger for at forskerne har de optimale betingelser for at udføre forskning af høj kvalitet i Nordøstgrønland. Når man som jeg er vant til mere primitive feltlejre, så synes Zackenberg forskningsstation at være et både videnskabeligt og logistisk vidunder.

Som det måske er gået op for nogle, hører jeg hverken til blandt de flittige forskere eller det arbejdsomme logistik personel. Jeg er sammen med Kirsten Caning udsendt fra Dansk Polarcenters informationsafdeling for at dække Zackenbergs aktiviteter i ord og billeder. Dette betyder i praksis, at vi har rendt i hælene på forskerne, siden vi ankom hertil den 27. juli. Nok har forskerne travlt, men jeg må sige, at vi er blevet meget imponerede over den tid og den entusiasme, hvormed forskerne tålmodigt har fortalt os om deres forskning og fremvist deres aktiviteter i felten. Det har været meget spændende arbejde.

Resultatet af vores informationsarbejde vil kunne læses i den grønlandske avis AG's videnskabstillæg Uppik, Dansk Polarcenters blad Polarfronten samt andre publikationer. Foruden skriveblokken og kuglepennen har kameraet været en fast del af min feltudrustning, og forskerne har udtalt, at de snart ikke tør bevæge sig uden for deres shelters om morgenen i frygt for, at jeg står parat for at fange et øjebliksbillede af en morgen(u)duelig forsker, der gnider søvnen ud af øjnene og i let slingrende søvndrukken tilstand bevæger sig i retning af lejrens toiletter. Men så ubarmhjertig er jeg dog ikke. Jeg har dog efterhånden observeret, at forskerne er blevet vænnet til kameraets klik på udløseren, så de knap ænses det, men trygt og uforstyrret fortsætter deres forskningsaktiviteter.

De bedste af billederne vil komme til at indgå i Dansk Polarcenters fotodatabase Polar Photos, der er offentlig tilgængelig bl.a. via internettet. Der skal ikke herske tvivl om, at Zackenbergdalen er et meget fotogent sted at opholde sig, og er rigt på usædvanlige naturoplevelser. Da vi ankom til Zackenberg skinnede solen fra en skyfri himmel, og Nordøstgrønland udfoldede sig i al sin naturskønne pragt. En af den slags oplevelser, hvor himmelen og vandet er så blå, fjeldene så majestætiske og luften så ren, at man er nødt til at knibe sig i armen for at forsikre sig selv om, at man ikke er midt i en fantastisk drøm. Samtidig mærker man, at hverdagens stress og jag langsomt fortager sig, og giver plads for en sjælelig fred. Uanset om man arbejder i døgn drift, så føles det ikke stressende som i hverdagen derhjemme i lille Danmark.

Karakteristisk for Grønland er også de hurtige vejrskift, og Zackenberg er ingen undtagelse. Sammen med botaniker Eric Steen Hansen og Kirsten Caning besteg jeg en dag det 950 meter høje Aucellabjerg. På vores vej op ad bjerget oplevede vi at starte i solskin, gå gennem tætte tåge/skybanker med 50 meters sigt og komme op på toppen, hvor det begyndte at sne. Eric skulle udføre analyser af stenlav, og det gav en times ophold på toppen. Pludseligt lettede skyerne, og vi havde en fantastisk udsigt over Zackenbergdalen, Store Sødal, Wollaston Forland, Kuhn Ø, Sabine Ø, Lindeman fjord og helt ud til storisen. Toppen af Aucella består af rødbrun basalt med sparsom vegetation, og vi var lidt uenige, om det var et fascinerende eller deprimerende landskab. Vi besluttede at døbe det DBB (deprimerende brun

basalt), som pendant til geologernes KGG (kedelig grå gnejs), der er en meget hyppigt optrædende bjergart på Grønland.

Det var i al fald forunderligt at se, hvordan der midt i den golve brune basalt voksede fine små blå blomster af den sjældne jakobsstige samt en blå klokkeblomst. Samme jakobsstige vokser for øvrigt nede ved strandkanten i det gamle Zackenberg delta på en sydvendt skråning, men ingen steder midt imellem. Det kan jo synes besynderligt for en ikke-botaniker, at en blomst kan vokse to så forskellige steder, men Eric forklarede os, at det afhang af nogle bestemte næringsstoffer i jorden, der optræder begge steder.

Lige så forunderligt var det at se en snehare i det golve landskab. Vi kunne komme ganske tæt på, inden den ubesværet hoppede videre op af de stejle skråninger. Hvad lever den dog af oppe i det vegetationssparsomme landskab? Hvorfor lever den ikke længere nede i dalen, hvor der er så frodigt?

Lige så snart man kommer ned til foden af basalten begynder en rigdom i flora. Som uddannet geolog har jeg desværre altid opfattet vegetation som en irriterende sløring af de underliggende bjergarter, men i selskab med en botaniker er det pludselig en helt ny forunderlig verden, der åbner sig.

Det er i det hele taget dejligt at opleve det stimulerende tværfaglige miljø, der hersker i Zackenberg, hvor forskerne drager nytte af hinandens viden indenfor forskellige fagdiscipliner.

Når man færdes rundt i Zackenbergdalen, skal man holde godt øje med moskusokserne, så man ikke pludselig overrumpler eller selv bliver overrumplet af en flok. BioBasis-assistent Thomas Berg har på sin ugentlige 25 km vandringstur observeret op til 75 okser i dalen, og man skal være meget uheldig for ikke at se mindst én moskusokse om dagen, når man færdes ude i feltet.

Det er lidt mere sparsomt med ulve. Der er kun observeret én ulv indtil videre, men der går forlydender om, at der er set friske ulvespor nede ved stranden og i bakkerne bag Zackenberg elven. Endnu har ingen set denne ulv, og måske er den allerede vandret videre til næste dal i sin ensomme færd.

En der med garanti er på vej videre her søndag morgen er Kista Arctica, det årlige forsynings-skib. Hun har hele ugen ligget ud for Daneborg og sørget for konstant 24 timers arbejde til Sirius' personale og alle øvrige medhjælpere - heriblandt Zackenbergs logistiker Philip. Ni stænger dynamit og 600 l benzin var med til at sende et værdigt farvel til skibet. Eksplosionen kunne tydeligt ses fra Zackenberg og braget kunne høres næsten to minutter efter.

Den 8. august går turen atter tilbage til Danmark. Det er ikke til at forstå, at to uger kan gå så hurtigt. Det bliver et vemodigt farvel til det storslåede Nordøstgrønland!

/Gabrielle Stockmann